

Gelderland-Zuid

Wmo-toezicht Gelderland-Zuid Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Verhouding ureninzet tot de twee normen van toezicht.....	4
1 Calamiteitentoezicht	5
1.1 Meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten.....	5
1.2 Calamiteitenonderzoeken	8
2 Signaal gestuurd toezicht	10
2.1 Signalen en onderzoeksverkenningen.....	10
2.2 Onderzoeken	11
3 Wat valt op	12
4 Activiteiten en ontwikkelingen in 2023	13
Teamontwikkeling.....	13
Contacten/ regionale ontwikkelingen	13
Landelijke ontwikkelingen	14
5 Vooruitblik 2024	15

Inleiding

Dit is het jaarverslag over 2023 van Wmo-toezicht van GGD Gelderland-Zuid. Het Wmo-toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van geboden maatschappelijke ondersteuning op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). Wmo-toezicht doet dit in opdracht van de gemeenten in het werkgebied van de GGD Gelderland-Zuid en van de gemeente Mook en Middelaar. Op basis van de rapporten en adviezen van het Wmo-toezicht kunnen gemeenten handhavingsmaatregelen nemen met het doel om de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning te verbeteren.

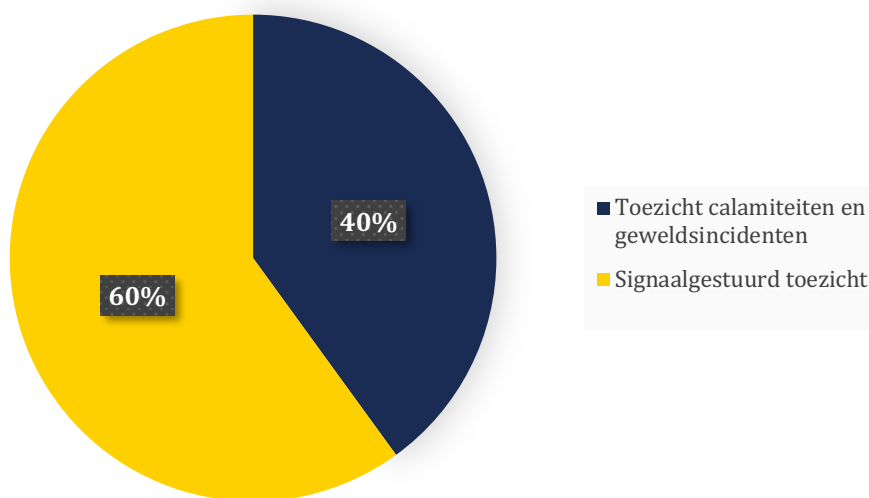
Wmo-toezicht voert twee soorten toezicht uit:

1. Toezicht naar aanleiding van calamiteiten en geweldsincidenten (paragraaf 2);
2. Signaal gestuurd toezicht (paragraaf 3).

In de praktijk komt het voor dat deze twee vormen van toezicht tegelijkertijd bij één zorgaanbieder plaatsvinden.

Verhouding ureninzet tot de twee normen van toezicht

Figuur 1 laat zien wat de verdeling van de ureninzet van Wmo-toezicht is over de twee vormen van toezicht.

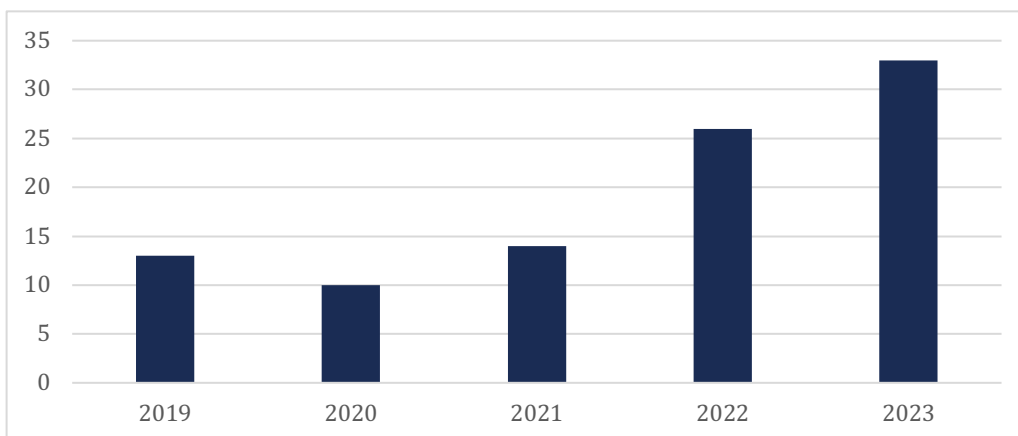

Figuur 1. Verdeling inzet Wmo-toezicht 2023

1 Calamiteitentoezicht

1.1 Meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten

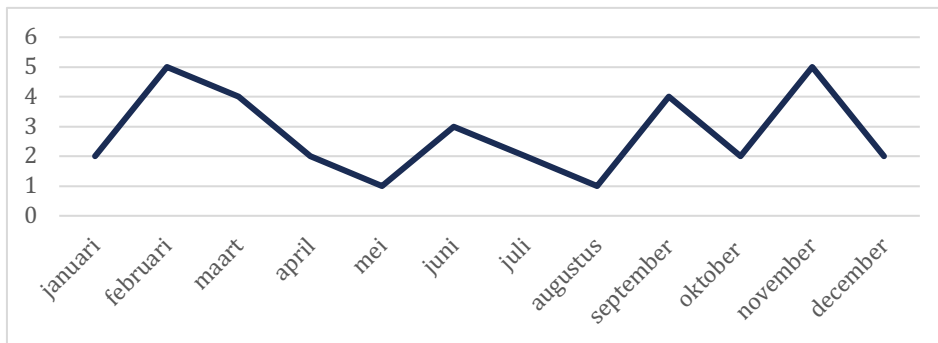
Zorgaanbieders zijn op grond van artikel 3.4 van de Wmo 2015 verplicht om calamiteiten en geweldsincidenten, die bij de verstrekking van een voorziening hebben plaatsgevonden, onverwijld te melden aan de toezichthouder Wmo (wettelijke meldplicht). In de regio Gelderland-Zuid is dit vastgesteld binnen 3 werkdagen. De wettelijke definitie van een calamiteit is *"een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid."* Een geweldsincident wordt in de wet omschreven als *"het seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft."*

Figuur 2. Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per jaar

Wmo-toezicht heeft in 2023 in totaal 33 meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten ontvangen. Hiervan waren 9 meldingen van (seksuele) geweldsincidenten en 24 meldingen van calamiteiten, voornamelijk onverwachts overlijden en suïcide(poging), maar ook bijvoorbeeld ernstige verwaarlozing en onderkoeling.

De stijging van het aantal meldingen, die in 2022 is ingezet, zet daarmee door in 2023 (zie figuur 2). Dit is voornamelijk te verklaren doordat Wmo-toezicht vanaf 2022 heeft geïnvesteerd in het beter bekendmaken van de wettelijke meldplicht in de keten. Het is goed dat de zorgaanbieders steeds beter weten dat ze moeten melden, zodat gemeenten meer zicht krijgen op de kwaliteit van de geboden ondersteuning. Daarnaast vergroot het onderzoek door Wmo-toezicht het leereffect bij zorgaanbieders.

Figuur 3. Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per maand

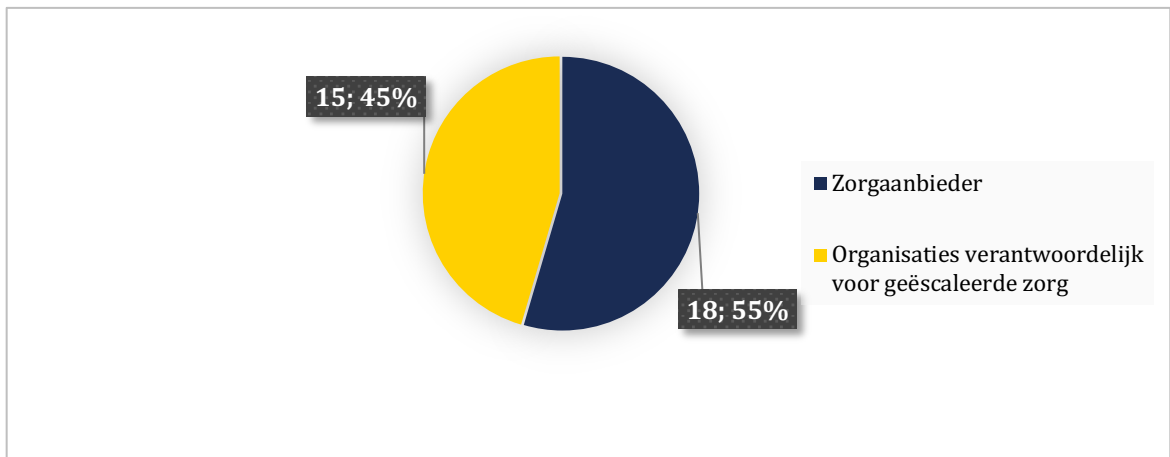
Het aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per maand varieert sterk. Aangezien deze meldingen voorrang krijgen hebben deze een sterke invloed op de planbaarheid van de signaal gestuurde onderzoeken.

De calamiteitenmeldingen komen met name uit de regio Rijk van Nijmegen. Wmo-toezicht ontvangt nauwelijks calamiteitenmeldingen uit de regio's Bommelerwaard en Rivierenland. Dit is deels te verklaren doordat de meldplicht daar nog onvoldoende bekend lijkt. Het uitvoeren van de meldplicht vraagt continue aandacht van Wmo-toezicht, de contractmanagers van gemeenten en de zorgaanbieders. Een ander deel van de verklaring is dat de voorzieningen voor beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) grotendeels in de regio Rijk van Nijmegen zijn gevestigd. 6 van de 9 meldingen van (seksuele) geweldsincidenten en 8 van de 24 meldingen van calamiteiten vonden plaats in een voorziening voor BW of MO. De overige meldingen (in totaal 19) hebben betrekking op ambulante ondersteuning.

Figuur 4. Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per gemeente in 2023

In figuur 4 staat het aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per gemeente. Hierbij is uitgegaan van de gemeente waar de woon- of opvanglocatie van de zorgaanbieder is gevestigd of van de woonplaats van de cliënt bij ambulante begeleiding. Het grootste deel van de meldingen komt uit de regio Rijk van Nijmegen, in totaal 26 meldingen. 5 meldingen komen uit de regio Rivierenland. Uit de regio Bommelerwaard zijn geen meldingen ontvangen.

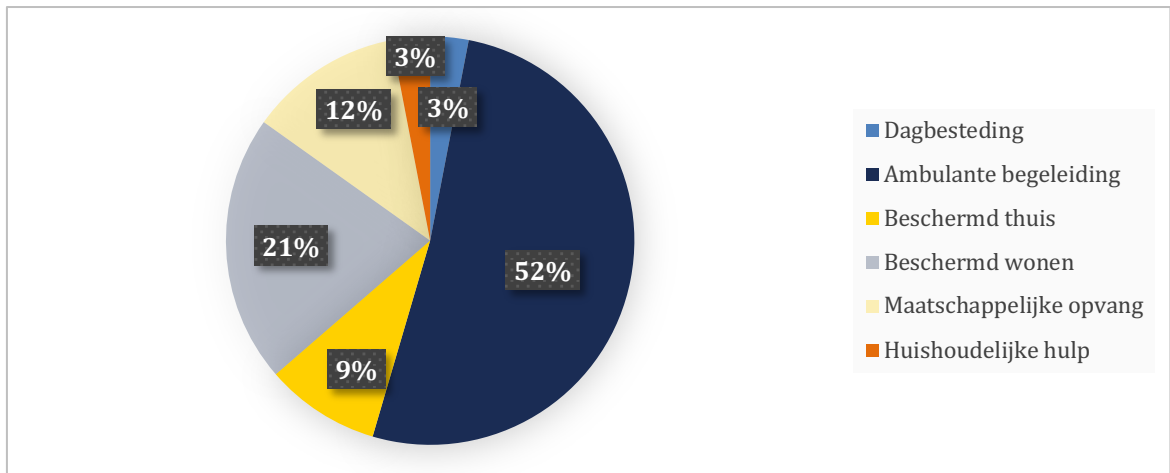

Figuur 5. Melders

Figuur 5 laat zien wie de melders zijn van de 26 meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten. Opvallend is dat steeds meer meldingen worden gedaan door organisaties die verantwoordelijk zijn voor geëscaleerde zorg, waarbij vaak meerdere netwerkpartners betrokken zijn zoals de regieteams van de gemeenten, het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) en politie/ambulance. Dit zien we terug bij de meldingen bij Wmo-toezicht: Bij 22 van de 33 meldingen waren 2 of meer netwerkpartners betrokken, oplopend tot 8 partijen. Dit betekent dat het vooronderzoek voor Wmo-toezicht complexer en uitgebreider is, omdat je van alle partijen informatie nodig hebt. In onderzoeken waarin ook zorg wordt verleend vanuit een andere wetgeving wordt altijd afgestemd met een andere inspectie.

Verdeling calamiteitenmeldingen over soorten Wmo- ondersteuning

Ongeveer de helft van het toezicht naar aanleiding van calamiteiten en geweldsincidenten toezicht in 2023 had betrekking op ambulante begeleiding. Een ander groot deel van de meldingen hebben betrekking op voorzieningen voor beschermd wonen of maatschappelijke opvang, zie figuur 6.

Figuur 6 Verdeling calamiteitenmeldingen 2023 over soorten Wmo-ondersteuning

De 33 meldingen zijn in tabel 1 onderverdeeld in het soort melding.

Meldingen	Aantal
Calamiteiten Bijvoorbeeld (tentamen) suïcide, ernstige verwaarlozing, of een onverwacht overlijden.	24
Geweldsincident fysiek en seksueel	9

Tabel 1. Soort melding

1.2 Calamiteitenonderzoeken

De ontvangen meldingen worden eerst gescreend of het een calamiteit of geweldsincident betreft volgens de Wmo. Als dit niet het geval is, neemt Wmo-toezicht de melding niet in behandeling. Als het wel een calamiteit of geweldsincident volgens de Wmo betreft, voert Wmo-toezicht een vooronderzoek uit. Dit houdt in dat de melding wordt verrijkt en er wordt bepaald of er een calamiteitenonderzoek moet worden gestart. Indien (ook) andere wetgeving van toepassing is, zoals de Wet langdurige zorg of de Jeugdwet, stemt Wmo-toezicht het vervolg altijd af met andere inspecties.

De omvang en inhoud van een calamiteitenonderzoek wordt afgestemd op de situatie. Het uitgangspunt hierbij is dat er een zo hoog mogelijk leereffect bereikt wordt. Dit varieert van zelfonderzoek door de zorgaanbieder, onderzoek door Wmo-toezicht of een netwerkevaluatie al dan niet onder regie van een van de betrokken zorgaanbieders, gemeente en/of Wmo-toezicht. Wmo-toezicht laat steeds vaker een ketenevaluatie uitvoeren, omdat er steeds meer meldingen zijn waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Indien een zorgaanbieder zelf de netwerkevaluatie uitvoert, is deze verplicht om een terugkoppeling te geven aan Wmo-toezicht, zodat Wmo-toezicht kan beoordelen of er voldoende geëvalueerd is.

Calamiteitenonderzoeken

Van de 33 meldingen in 2023 zijn er 13 afgerond na screening (2) of vooronderzoek (11). 20 van de 33 meldingen hebben geleid tot een onderzoek. Ter vergelijking: In 2022 zijn er 18 calamiteitenonderzoeken uitgevoerd. Wmo-toezicht heeft opdracht gegeven tot de volgende onderzoeken:

Figuur 7. Calamiteitenonderzoeken 2023

Van de 20 onderzoeken zijn er eind 2023 6 afgerond. 14 onderzoeken lopen door in 2024. Daarnaast heeft Wmo-toezicht in het eerste halfjaar van 2023 9 lopende onderzoeken vanuit 2022 afgerond.

Monitoring

8 Onderzoeken uit 2022 zijn in 2023 gemonitord en afgerond. 1 onderzoek uit 2023 vroeg om monitoring en deze is ook in 2023 afgerond.

Stand van zaken 1 januari 2024

De stand van zaken op 1 januari 2024 is daarmee als volgt:

- 1 lopend vooronderzoek naar aanleiding van een melding uit 2023;
- 14 lopende calamiteitenonderzoeken.

2 Signaal gestuurd toezicht

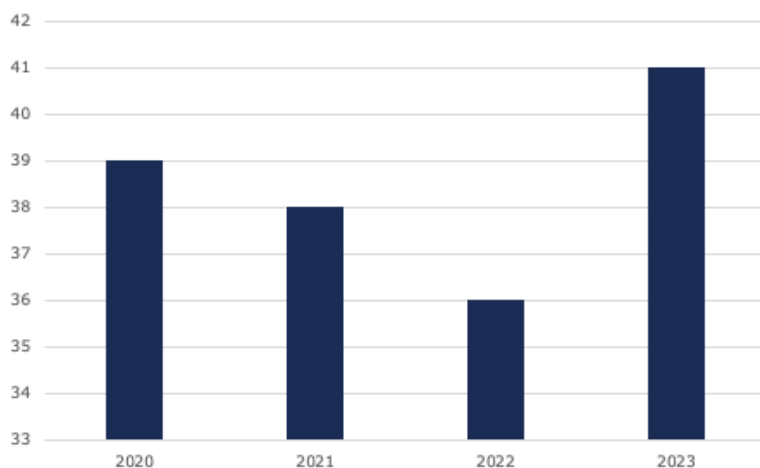
2.1 Signalen en onderzoeksverkenningen

Signaal gestuurd toezicht vindt plaats naar aanleiding van signalen over de kwaliteit en/of de veiligheid van de geboden ondersteuning. Deze signalen komen meestal via de regionale meldpunten zorg van gemeenten bij de toezichthouder Wmo terecht. Daarnaast ontvangt Wmo-toezicht signalen van collega toezichthouders. Wmo-toezicht voert naar aanleiding van een signaal een onderzoeksverkenning uit. Daarin wordt, op basis van de ernst en de aard van het signaal, beoordeeld of een onderzoek naar de naleving of de kwaliteit nodig is en zo ja, met welke prioriteit en op welke termijn.

Signalen en onderzoeksverkenningen

Voor alle signalen, die Wmo-toezicht tot en met 2022 heeft ontvangen, is in het eerste halfjaar van 2023 een onderzoeksverkenning gemaakt. Bij deze signalen is geen sprake van spoed. Dit is bij de eerste screening reeds in beeld gebracht.

In 2023 heeft Wmo-toezicht over 41 aanbieders signalen ontvangen. Daarvan zijn 14 zorgaanbieders al bekend bij Wmo-toezicht en 27 zorgaanbieders nog niet. Voor deze signalen zijn onderzoeksverkenningen uitgevoerd.

Figuur 8. Aantal aanbieders waarover signalen zijn ontvangen per jaar

Het Regionaal Meldpunt Zorg Rijk van Nijmegen is de grootste melder van signalen. Wmo-toezicht ontvangt relatief weinig signalen uit de regio's Rivierenland en Bommelerwaard.

2.2 Onderzoeken

Onderzoeken

Op basis van de onderzoeksverkenningen kan Wmo-toezicht besluiten om een onderzoek uit te voeren. De betreffende zorgaanbieders worden geprioriteerd op:

- De ernst en de aard van de signalen;
- De hoeveelheid van de signalen per zorgaanbieder;
- De kwetsbaarheid van de doelgroep.

Wanneer het onderzoek is afgerond stuurt Wmo-toezicht het rapport van bevindingen met daarin het advies voor handhaving aan de betreffende gemeente(n). Als de gemeente besluit om te handhaven, voert Wmo-toezicht na afloop van het handhavingstraject nog één of meerdere hertoetsen uit.

Naar aanleiding van de signalen in 2022 waren er 8 onderzoeken gepland in 2023. Daarvan heeft Wmo-toezicht er 6 kunnen oppakken in 2023. Deze zijn inmiddels allemaal afgerond. De onderzoeken naar aanleiding van de signalen in 2023 zijn nog niet uitgevoerd (zie hieronder bij 'stand van zaken 1 januari 2024').

De meeste aanbieders, waarbij onderzoek is gedaan, bieden verschillende vormen van ondersteuning. 3 van de 6 aanbieders bieden naast ambulante begeleiding en dagbesteding ook beschermd wonen. Naast zorg in natura (ZIN) wordt er door 2 aanbieders ook ondersteuning geboden op basis van een persoonsgebonden budget (PGB). 2 Onderzoeken zijn in samenwerking met de IGJ uitgevoerd, omdat die aanbieder ook zorg biedt op basis van de Jeugdwet en Wet langdurige zorg.

Hertoetsen

Wmo-toezicht heeft in 2023 4 hertoetsen uitgevoerd:

- Er zijn 2 hertoetsen na handhaving opgestart van een onderzoek dat in 2022 is uitgevoerd, 1 is ook in 2023 afgerond.
- Bij één zorgaanbieder worden de uitkomsten van de handhaving tussentijd gemonitord.
- Voor één onderzoek, dat in 2023 is uitgevoerd, heeft inmiddels ook een versnelde hertoets na handhaving plaatsgevonden.

De rapporten van afgeronde onderzoeken, die openbaar zijn gemaakt, zijn te lezen op [de website van de GGD](#).

Stand van zaken 1 januari 2024

De stand van zaken op 1 januari 2024 is daarmee als volgt:

- 1 Lopende hertoets;
- 4 Te verwachten hertoetsen van onderzoeken uit 2022 en 2023;
- Er zijn nog 12 aanbieders waarover in 2022 (2 aanbieders) en 2023 (10 aanbieders) signalen zijn ontvangen, die nader onderzoek behoeven. Daarvan zijn er 4 urgent. Deze worden meegenomen in de prioritering van de onderzoeken die in 2024 kunnen worden uitgevoerd.

3 Wat valt op

Er is de laatste jaren sprake van een stijgende lijn in het aantal calamiteitenmeldingen. Dat betekent dat Wmo-toezicht in 2023 meer tijd heeft besteed aan (voor) onderzoeken van meldingen dan in 2022. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de meldplicht beter bekend is bij zorgaanbieders. Wmo-toezicht merkt op dat zorgaanbieders vaker melden wanneer zij eenmaal bekend zijn met de werkwijze van Wmo-toezicht.

Daarnaast valt op dat Wmo-toezicht steeds vaker als onderzoek een netwerkevaluatie (in verschillende vormen) initieert. Wmo-toezicht blijft op zoek naar maatwerk om het leereffect van de organisatie zo groot mogelijk te laten zijn. Er zijn nog steeds aanbieders onbekend met het onderzoeken van calamiteiten. Wmo-toezicht investeert in begeleiding van en begeleidt aanbieders hoe ze het beste een onderzoek aan de hand van een calamiteit kunnen uitvoeren.

Veel voorkomende verbeterpunten die geformuleerd worden tijdens netwerkevaluaties betreffen communicatie en samenwerking tussen netwerkpartners. Daarnaast is er vaak verbetering mogelijk op het gebied van gegevensdeling, vooral wanneer een behandelpartij betrokken is. Steeds vaker sluiten ook niet-zorggerelateerde partijen aan zoals politie of een woningbouwvereniging. Een belangrijk aandachtspunt is dat de samenwerking met niet-gerelateerde zorgpartijen anders werkt. De werkwijze verschilt waardoor verwachtingen niet op elkaar zijn afgestemd.

Een voorkomende verbetermaatregel uit een signaal gestuurd onderzoek over een zorgaanbieder is; eigen processen en werkzaamheden in te richten op flexibel personeel. Sommige aanbieders werken steeds vaker met flexibel personeel, hierdoor ontstaan er risico's ten aanzien van de kwaliteit en continuïteit van de ondersteuning.

4 Activiteiten en ontwikkelingen in 2023

Teamontwikkeling

Vanaf begin 2023 is het team Wmo-toezicht compleet. Het team heeft geïnvesteerd in het inwerken van nieuwe teamleden en het vormen van een team. Doordat het team op volle sterkte was, is de mogelijkheid ontstaan om de werkprocessen van zowel het signaal gestuurd toezicht als het calamiteitentoezicht te actualiseren. Het registratiesysteem is hierop aangepast. Dit zorgt dat er meer uniform gewerkt wordt. Een bijkomend voordeel is dat de nieuwe manier van registreren bijdraagt aan data-gestuurd werken.

Naast deze teamontwikkelingen heeft er een organisatieontwikkeling binnen de GGD plaats gevonden. Voor het Wmo-toezicht team betekent dit dat de coördinator Wmo-toezicht in medio 2023 Teammanager Toezicht is geworden voor de taken kinderopvang, tattoo & piercen en Wmo. Hierdoor wordt de taak steviger geïntegreerd binnen en buiten de organisatie. De teammanager staat dichtbij het team waardoor er actief en snel wordt gereageerd op eventuele knelpunten en risico's. Ook is er meer tijd voor verdere ontwikkeling van de taak Wmo-toezicht.

In 2023 zijn de beleidsregels aangepast en opnieuw vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GGD Gelderland-Zuid. De werkprocessen, brieven en instrumenten zijn daarop aangepast.

Contacten/ regionale ontwikkelingen

Wmo-toezicht heeft eind 2022 hernieuwd kennis gemaakt met de regio Bommelerwaard. In 2023 heeft er tussen Wmo-toezicht en de regio Bommelerwaard structureel signalenoverleg plaats gevonden. Met de regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland vond er al structureel signalenoverleg plaats, deze zijn voortgezet in 2023. Wmo-toezicht merkt dat deze overleggen bijdragen aan een goede samenwerking. Zo kunnen signalen op tijd gedeeld en verrijkt worden, kan de prioritering van signaal-gestuurde onderzoeken worden besproken en kan afgestemd worden over de handhaving bij aanbieders, waarbij onderzoek plaatsvindt.

Daarnaast is Wmo-toezicht gestart met een structureel overleg met de toezichthouder van gemeente Oss en de toezichthouder van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Het doel van dit overleg is om samen af te stemmen over zorgaanbieders die in beide regio's werkzaam zijn. Het overleg wordt ook gebruikt om casuïstiek met elkaar te bespreken en ervaringen uit te wisselen.

Landelijke ontwikkelingen

Het afgelopen jaar heeft het ministerie van VWS zich samen met onder andere VNG en GGD GHOR Nederland gebogen over de toekomst van het Wmo-toezicht. Op 8 mei 2023 heeft staatsecretaris van Ooijen de Voortgangsbrief Wmo 2015 naar de Tweede Kamer gestuurd met onder meer het beleidskader Wmo-toezicht. Het belangrijkste ontwikkelpunt uit het landelijke beleidskader voor de regio Gelderland-Zuid is dat gemeenten in het (lokale) Wmo-beleidsplan moeten aangeven hoe zij proactief toezicht houden. Wmo-toezicht Gelderland-Zuid voert momenteel alleen reactief toezicht uit in de vorm van (calamiteitentoezicht en signaal gestuurd) toezicht uit. Het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur van de GGD zijn medio 2023 geïnformeerd over deze landelijke ontwikkelingen.

Proactief toezicht leidt tot een meer optimale uitvoering van het calamiteiten- en signaalgestuurde toezicht, omdat het aantal signalen en meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten op termijn afneemt. In de notitie die Wmo-toezicht heeft opgesteld over de structurele taakuitvoering vanaf 2025 adviseert Wmo-toezicht om proactief toezicht op te nemen. In 2024 vindt er besluitvorming plaats.

In 2023 heeft GGD GHOR samen met een aantal toezichthouders een start gemaakt met het ontwikkelen van een landelijk toezichtskader. Een toezichthouder van Wmo-toezicht Gelderland-Zuid is hierbij betrokken en denkt mee. Dit proces loopt door in 2024. Wanneer het toezichtskader definitief is vastgesteld, bereidt Wmo-toezicht zich voor om met dit kader te gaan werken.

5 Vooruitblik 2024

Vanaf 2024 is er beleidscapaciteit in het team om ontwikkelingen in gang te zetten. Wmo-toezicht gaat verder met het door ontwikkelen van de werkprocessen en een monitor. De informatie die beschikbaar is in de monitor gebruiken we in de verantwoording aan en gesprekken met de gemeenten. Wmo-toezicht gaat een infographic ontwikkelen waar informatie in staat over de meldplicht. Hiermee wil zij de bekendheid van de meldplicht vergroten bij zorgaanbieders.

Centrumgemeente Nijmegen heeft extra subsidie verleend voor het inlopen van de achterstand tot en met 2024. In 2023 zijn alle signalen in beeld gebracht en voor alle zorgaanbieders, waarover signalen zijn ontvangen, is er een onderzoeksverkenning uitgevoerd. Op basis van het totaalbeeld heeft Wmo-toezicht in 2023 een notitie opgesteld over de structurele taakuitvoering vanaf 2025. Deze notitie is opgesteld in samenwerking met de vertegenwoordiging van alle subregio's. Wmo-toezicht bespreekt deze notitie met alle Wmo-ambtenaren van gemeenten in 2024 en het Algemeen Bestuur van de GGD neemt in september 2024 hierover een besluit.

Centrumgemeente Nijmegen en regio Rijk van Nijmegen heeft Wmo-toezicht gevraagd om mee te denken en om input te geven bij de aanbesteding van beschermd wonen/ambulante begeleiding. Deze aanbestedingen zijn gestart in 2023 en lopen door in 2024.

Gelderland-Zuid

GGD Gelderland-Zuid

Postbus 1120, 6501 BC Nijmegen

E info@ggd gelderlandzuid.nl

I www.ggd gelderlandzuid.nl